

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНІВ ДЕНА БРАУНА «ЯНГОЛИ ТА ДЕМОНИ» І «КОД ДА ВІНЧІ

У романах Дена Брауна «Янголи та демони» і «Код да Вінчі» розглядаються такі лексичні стилетвірні засоби, як терміни, аббревіатури, антропоніми, топоніми, звуковідтворююча лексика. Терміни зосереджені в тих розділах романів, в яких герої безпосередньо стикаються зі світом науки або мистецтва. У романі «Янголи та демони» Ден Браун користується термінами, запозиченими з фізики, астрономії, математики, медицини, фармакології, поліграфії, історії та релігії, магії. У романі «Код да Вінчі» – це біблійні, історичні, релігійні, математичні, лінгвістичні терміни, а також терміни, які відносяться до шифрування і магії. Основна функція термінів в досліджуваних текстах – створити певну атмосферу і переконати читача в достовірності і науковості висловлюваних фактів. Деякі лінгвісти не лише надають український еквівалент термінів, а й пояснюють в виносках важливі для розуміння змісту роману терміни. Має місце також їх частковий лексичний і словотвірний аналіз. Наприклад, *theo-physicist* – Тут слід мати на увазі, що це придумане автором поняття містить в собі похідне від грецького слова *theos* – Бог, що входить складовою частиною в багато відомих термінів, що мають відношення до релігії («Янголи та демони»).

Абревіатури в романах представляють собою ініціальні скорочення, включаючи букви і цифри (*DCI*, *DCII*). Також мають місце скорочення, утворені шляхом усічення, наприклад *lab* (<*laboratory*), *prep* (<*preparatory*), *varsity* (<*university*). Перекладачі або використовують повний український еквівалент (*lab* – *лабораторія*), або опускають скорочення (*prep school* – *школа*). У разі опущення скорочення *varsity*, має місце часткове порушення адекватності перекладу: *A varsity diver in prep school and college, Langdon still had the body of a swimmer, a toned, six-foot physique ...* – *Займався стрибками у воду в школі і коледжі, Ленгдон зберіг статуру плавця – шість футів тренуваних м'язів*. Оскільки *varsity* значить університетська спортивна збірна, читач тексту українською мовою позбавляється повноти даних про персонажа.

Звуконаслідувальні одиниці романів «Янголи та демони» і «Код да Вінчі» утворюють дві групи: слова, що імітують звуки, джерелом яких є людина, і слова, що позначають звук, джерелом яких служать предмети, виготовлені з металу або дерева. До другої групи можна включити слова, що

позначають різні рухи, супроводжувані певними звуками. Перша група становить більше половини всіх використовуваних в романі звуконаслідувальних слів. У романі «Код да Вінчі» можна відзначити більшу різноманітність подібних дієслів, ніж в «Янголи та демони». Основними засобами перекладу служать наступні. Перекладач вибирає український еквівалент, повністю відповідний англійському слову за основним переданим психоакустичним параметрам: *Fache's tone lowered to a guttural rumble.. – Фаши вже просто гарчав*. Український еквівалент може відноситися до іншої лексико-тематичної групи. В останньому випадку емоційна характеристика контексту може видозмінюватися. Наприклад, *«For the love of God!» Vetra screamed. But it was too late. – О Боже! - благав Вімпу. – Заради всього святого ... Занадто пізно»*. Вибір українського еквівалента з іншої лексичної групи може змінювати характеристики поведінки героя: *«New York editor Jonas Faulkman had just climbed into bed for the night when the telephone rang. A little late for callers, he grumbled, picking up the receiver»*. – «Нью-йоркський редактор Джонас Фаукман тільки що ліг спати, коли задзвонив телефон. – «Щось запізно для дзвінків», подумав він і зняв трубку». Локалізація дії в національно-географічному просторі здійснюється в романах за допомогою антропонімів, топонімів, назв організацій, споруд.

Групу антропонімів становлять імена власні персонажів і видатних людей, які в тексті перекладу або транслітеруються, або транскрибуються. Перекладач «Янголів та демонів» іноді вставляє додаткові імена, наприклад: *«The Vatican Museum housed over 60,000 priceless pieces in 1,407 rooms – Michelangelo, da Vinci, Bernini, Botticelli»*. – «1400 залів і 20 двориків-музей Ватикану зберігали більш 60000 творів мистецтва. Серед них твори древніх майстрів, роботи Джованні Белліні, Мікеланджело, Леонардо да Вінчі, Боттічеллі, скульптури Берніні». Подібне слід розглядати як порушення адекватності перекладу. У перекладі топонімів, назв споруд та організацій перекладачі використовують транскрибування (*Ля Бурже*), іншомовне вкраплення (*La Pyramide*) і дослівний переклад (*музей д'Орсе*). Перекладач довільно постачає назви функціональних місць і споруд посиланнями-поясненнями.

Отже, абревіатури в романі слугують для створення атмосфери загадковості і таємничості, тим самим утримуючи читача в напрузі. Звуковідтворююча лексика створює емоційну насиченість тексту. Локалізація дії в національно-географічному просторі здійснюється автором за допомогою антропонімів, топонімів. Їх переклад пов'язаний з використанням різних прийомів – транслітерації, транскрибування, виносков-пояснень, виносков-перекладів.